

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2314

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over het bericht «*Hoe vereiste hervormingen de Oekraïense mijnsteden tot wanhoop drijven*» (ingezonden 9 maart 2016).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken) mede namens de Minister van Financiën (ontvangen 18 april 2016).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «*Hoe vereiste hervormingen de Oekraïense mijnsteden tot wanhoop drijven*»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe oordeelt u over het feit dat de Oekraïense bevolking aangeeft last te hebben van «de stijgende levenskosten en stagnerende of zelfs verdwenen inkomsten door het verlies van werk, gekoppeld aan de enorme inflatie»? Erkent u dat deze ontwikkeling samenhangt met de hervormingen die het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de EU van Oekraïne eisen in ruil voor financiële steun?

Antwoord 2

De stijgende kosten voor levensonderhoud en verlies aan banen in Oekraïne zijn vooral het gevolg van jarenlang economisch mismanagement onder de vorige regering dat leidde tot groeiende begrotingstekorten en een industrie die niet meer kon concurreren. Samen met het conflict in het oosten van het land leidde dit tot een zware economische crisis in 2014 en 2015. Het IMF-programma heeft onder andere als doel de overheidsfinanciën onder controle te krijgen door goed begrotingsbeleid en verbeteringen in de belastingdienst. Daarnaast wordt de inflatie door een strak monetair beleid omlaaggebracht. De enorme inflatie is al afgenomen. Hervormingen op het gebied van het wisselkoersregime en de subsidiestructuren in de energiesector zijn absoluut noodzakelijk voor economisch herstel en dragen er op termijn juist aan bij dat de inflatie en werkloosheid worden teruggedrongen.

¹ <https://www.ftm.nl/artikelen/hoe-vereiste-hervormingen-de-oekraïense-mijnsteden-tot-wanhoop-drijven>

Het IMF, in samenwerking met andere internationale financiële instellingen, heeft er in het programma juist op aangedrongen dat de prijsverhogingen in de energiesector gecompenseerd worden door gerichte inkomenssteun voor de armste groepen van de bevolking.

In het associatieakkoord tussen de EU en Oekraïne worden ook afspraken gemaakt over door te voeren hervormingen voor de modernisering van de Oekraïense economie, die net als bij het IMF juist moeten leiden tot economisch herstel. Hier staat geen extra financiële steun van de EU aan Oekraïne tegenover.

Vraag 3

In hoeverre hangen deze hervormingen samen met de implementatie van het associatieakkoord met Oekraïne?

Antwoord 3

De hervormingen die het IMF als voorwaarde koppelt aan financiële steun staan los van het associatieakkoord tussen de EU en Oekraïne. Zie verder het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Hoe oordeelt u over de volgende bevinding: «In feite komen de werkloosheid, inflatie en stijgende levenskosten deels voort uit hervormingen, sinds 2014 doorgevoerd door de Oekraïense regering en op last van het IMF»?

Antwoord 4

Zie ook het antwoord op vraag 2.

De hervormingen afgesproken met het IMF hebben als doel om de onevenwichtigheden in de economie terug te dringen zodat de economie van Oekraïne weer gezond wordt.

Vraag 5

Deelt u de mening dat faillissement voor Oekraïne dreigt indien het land zich volgens het IMF niet aan de voorwaarden van het steunpakket aan Oekraïne houdt?

Antwoord 5

Nee. Het steunprogramma voorkomt dat juist. Het niveau van de reserves is sinds de aanvraag van het programma toegenomen en het begrotingstekort is sterk teruggedrongen. De tweede voortgangsrapportage van het IMF-programma is nog niet afgerond, maar het is al duidelijk dat de Oekraïense autoriteiten reeds een aanzienlijk aantal hervormingen hebben doorgevoerd om de economie te stabiliseren. De uitdagingen in Oekraïne blijven echter groot. Verdere hervormingen zijn essentieel om de economie op een groeipad te krijgen. Dit is ook nodig om de financiële stabiliteit van het land op lange termijn te waarborgen. Op de korte termijn zijn de IMF-middelen vooral belangrijk om de benodigde internationale reserves verder op te bouwen en zodoende vertrouwen te herstellen.

Vraag 6

Klopt het dat Oekraïne een einde moest maken aan subsidies in de energiesector als voorwaarde voor een tranche van een IMF-lening? Welke gevolgen heeft dit gehad voor de energieprijzen in Oekraïne?

Antwoord 6

Ja, dit klopt. De subsidies in de energiesector leidden tot inefficiëntie en trokken een grote wissel op de overheidsfinanciën. Bovendien hadden vooral de rijkere delen van de bevolking voordeel van de subsidies aangezien zij meer energie gebruiken. De energieprijzen in Oekraïne waren vele malen lager dan in de buurlanden en de tarieven dekten niet de kosten van het (geïmporteerde) gas en die van het energienetwerk. Als onderdeel van het IMF-programma moet het energiebeleid worden aangepast en subsidiëring van het staatsbedrijf Naftogas worden beëindigd. Om dit bedrijf kostendekkend te maken, worden gedurende twee jaar tariefverhogingen doorgevoerd voor de afnemers. Dit teneinde op meer reële marktgebaseerde prijzen te komen.

Om rekening te houden met de druk die dit legt op de bevolking, is in het IMF-programma evenwel als voorwaarde gesteld dat de armsten gecompenseerd dienen te worden voor het prijsverschil. De verhoging van de energieprijzen is gunstig voor de begroting en energiebesparing. Door de reductie van de huidige subsidies komt begrotingsruimte vrij voor het inzetten van deze middelen, o.a. voor sociaal beleid.

Vraag 7

Klopt het dat de meeste kolenmijnen alleen konden voortbestaan dankzij de steun van de Oekraïense staat, en dat veel kolenmijnen nu gedwongen worden om te sluiten? Kunt u percentages geven bij de beantwoording van deze vraag, zowel van het aantal gesloten mijnen als de toegenomen werkloosheid?

Antwoord 7

Ja, dat klopt. Het grootste deel van de kolenindustrie bevindt zich in het oosten van het land, in gebieden die nu door de zogenaamde separatisten worden gecontroleerd. Tot 2014 was 60% van de 150 kolenmijnen in Oekraïne in handen van de staat en werden deze door de Oekraïense overheid gesubsidieerd. Door het conflict liggen nu nog 65 mijnen in het gebied dat door Oekraïne wordt gecontroleerd, waarvan 35 operationele staatsmijnen met in totaal 52.000 werknemers.

De Minister van Energie heeft een plan aangekondigd waarin hij aangeeft dat in 2018 de helft van het totale aantal mijnen zal worden gesloten. Van de 35 staatsmijnen zullen er 23 worden afgestoten en 12 gesloten. Naar verwachting zullen hierdoor 27.000 arbeidsplaatsen verdwijnen. Dit betekent een vermindering van 51%.

Investerings in de te moderniseren mijnen zijn noodzakelijk, waardoor ze rendabeler zullen worden en banen zullen worden behouden.

Over de 30 mijnen in private handen in door Oekraïne gecontroleerd gebied, evenals de nog functionerende mijnen in gebieden niet op dit moment niet onder controle van het Oekraïense centrale gezag staan, is onvoldoende betrouwbare informatie beschikbaar.

Vraag 8

Bent u ervan op de hoogte dat Oekraïne op dit moment een groot tekort aan kolen kent? Wat is het gevolg hiervan voor de Oekraïense economie?

Antwoord 8

Ook hier is de vraag gebaseerd op onjuiste informatie. Er is op dit moment geen sprake van een tekort. In tegenstelling tot de winter van 2014–2015 was er afgelopen winter in Oekraïne geen sprake van een brandstoftekort, noch van kolen noch van gas. Op 1 januari 2016 hadden kolengestookte elektriciteitscentrales in Oekraïne 2,7 miljoen ton kolen in opslag. In januari en februari 2016 importeerde Oekraïne meer dan 2,5 miljoen ton kolen. Dit is conform het overheidsbeleid om verliesmakende kolenwinning te vervangen door import. Door het geleidelijk afschaffen van subsidies wordt de overheidsbegroting opgeschoond en worden overheidsschulden houdbaar.

Vraag 9

Kunt u verifiëren dat Anatoli Mukhamedzhanov (leider van de onafhankelijke vakbond voor mijnwerkers NPGU) in elkaar geslagen is door een adviseur van de Minister van Energie en Kolenindustrie, Demchysyn, vanwege zijn streven om een aantal kolenmijnen open te houden? Wat zegt dit incident volgens u over de staat van de rechtstaat in Oekraïne?

Antwoord 9

Nee. De Oekraïense autoriteiten hebben een strafrechtelijk onderzoek ingesteld tegen de belagers van Anatoli Mukhamedzhanov. Nederland acht het van belang dat ook in deze zaak er een onafhankelijk en objectief onderzoek wordt gedaan en recht geschiedt.

De versterking van de rechtsstaat in Oekraïne is een belangrijk onderdeel van het Nederlandse en Europese beleid. Het associatieakkoord biedt hiervoor een helder kader. Daarom zijn de hervormingen in het politieapparaat en van de rechterlijke macht die aangejaagd worden door het associatieakkoord zo belangrijk.

Vraag 10

Kunt u een overzicht geven van de bezittingen van de oligarch Rinat Akhmetov, voorzover bekend?

Antwoord 10

Het is niet aan het Kabinet om mededelingen te doen over de bezittingen van buitenlandse personen.